



ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ВІЙСЬКОВА АДМІНІСТРАЦІЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ

13.12.2022

м. Ужгород

№ 895

***Про Програму розвитку та функціонування української мови
як державної в усіх сферах суспільного життя
у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки***

Відповідно до статей 4 і 15 Закону України „Про правовий режим воєнного стану”, статей 6, 13, 22 і 39 Закону України „Про місцеві державні адміністрації”, указів Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 „Про введення воєнного стану в Україні” (зі змінами), № 68/2022 „Про утворення військових адміністрацій”, постанови Кабінету Міністрів України від 11 березня 2022 року № 252 „Деякі питання формування та виконання місцевих бюджетів у період воєнного стану”, пункту 22 Прикінцевих та перехідних положень Бюджетного кодексу України:

1. Затвердити Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки, що додається.

2. Структурним підрозділам облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, рекомендувати виконавчим органам місцевих рад (ТГ), іншим виконавцям, зазначеним у Програмі:

2.1. Забезпечити її виконання та фінансування за рахунок коштів місцевих бюджетів й інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

2.2. Інформувати департамент освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації про виконання завдань і заходів Програми щороку до 10 грудня.

3. Контроль за виконанням розпорядження покласти на заступника голови державної адміністрації – начальника військової адміністрації Шинкарюка І. С.

**Голова обласної державної
адміністрації – начальник
обласної військової адміністрації**

Віктор МИКИТА

ПРОГРАМА
розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах
суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки

Загальна частина

Програму розвитку та функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки (далі – Програма) розроблено відповідно до Декларації про державний суверенітет України, Концепції державної мовної політики, затвердженої Указом Президента України від 15 лютого 2010 року № 161/2010, Закону України „Про забезпечення функціонування української мови як державної”, Стратегії популяризації української мови до 2030 року „Сильна мова – успішна держава”, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 596-р, Конституції України, що визначає українську мову як єдину державну мову в Україні та покладає на державу обов’язок забезпечувати всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

Мова – унікальний феномен, що є засобом соціалізації, формою реалізації творчого потенціалу кожної людини, визначальною ознакою держави, безцінною і невичерпною скарбницею культурного надбання народу.

Українська мова є основним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалася і протягом багатьох століть безперервно проживає на власній етнічній території, становить переважну більшість населення країни і дала офіційну назву державі, а також є базовим системотвірним складником української громадянської нації.

У Закарпатській області є потреба в подальшій активізації цілеспрямованої роботи щодо забезпечення належного використання державної мови у різних сферах життя: освіті, культурі, спорті та туризмі, рекламі, засобах масової інформації тощо. Необхідно і надалі створювати умови для продуктивної комунікації та взаємодії українців між собою як запоруки їх ефективного особистісного і професійного розвитку.

Отже, необхідно докласти зусиль для розширення меж функціонування української мови, забезпечення її всебічного розвитку в області як консолідуючої сили громадянського суспільства. Послідовне вирішення мовних питань, зміцнення державного статусу української мови, підвищення її популярності та конкурентоспроможності передбачає стимулювання процесу побудови заможної та демократичної держави.

Реалізація заходів Програми, які передбачають популяризацію української мови, культури та історичної свідомості української нації через найширший спектр культурних, наукових, науково-практичних та інформаційних заходів, сприятиме розвитку та функціонуванню української мови.

Програма має відкритий характер і може доповнюватися (змінюватися) в установленому чинним законодавством порядку в разі, коли в період її виконання відбуватимуться зміни в законодавстві України.

Паспорт до Програми наведений у додатку 1 до Програми.

1. Мета Програми

Метою Програми є забезпечення додержання конституційних гарантій і створення умов для всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території Закарпатської області; виховання шанобливого ставлення до неї як засобу єднання українського суспільства та зміцнення його української ідентичності, формування патріотизму у громадян України.

2. Завдання та заходи Програми

Основні завдання Програми:

- зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації;

- мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів;

- формування цілісного національного інформаційно-культурного простору;

- покращення якості викладання державної мови;

- створення умов для підвищення обізнаності громадян про порядок застосування норм законодавства про державну мову в усіх соціальних сферах.

Завдання та заходи з виконання Програми наведено в додатку 2 до Програми.

3. Шляхи і способи розв'язання проблеми

Для реалізації визначених завдань необхідно:

- забезпечити дотримання посадовими і службовими особами органів державної влади та органів місцевого самоврядування вимог законодавства щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації;

- розробити та відкрити мережу курсів з вивчення української мови (зокрема дистанційних та онлайн-курсів);

- поліпшити якість викладання державної мови в закладах освіти, сприяти вивченню української мови іноземцями;

- підтримати інновації, розвиток сучасних культурних індустрій, поліпшення якості україномовного культурного продукту на телебаченні, радіо, у кіно- та відеомережі;

- запровадити освітні відкриті електронні курси з української історії та культури;

забезпечити подальшу підтримку книговидавничої справи в області, зокрема видання книг українською мовою, у тому числі перекладної літератури;

заохочувати молодь до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів;

створити умови для забезпечення реалізації громадянами права на одержання інформації українською мовою, у тому числі через засоби масової інформації, рекламу, розширення україномовного інформаційного простору;

проводити інформаційно-роз'яснювальні кампанії серед населення щодо важливості і актуальності вивчення та використання української мови в повсякденному житті, публічній та приватній сферах;

проводити комплекс всеукраїнських та регіональних заходів, спрямованих на підтримку і популяризацію української мови;

4. Очікувані результати, ефективність Програми

Виконання Програми дасть змогу:

на практиці реалізувати статтю 10 Конституції України щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя;

розширити функціонування української мови в засобах масової інформації, сфері культури, освіти та науки, спорту і туризму регіону;

зміцнити комунікативний і демографічний потенціал української мови та поліпшити мовну культуру населення регіону;

підтримувати наукові розробки, предметом дослідження яких є українська мова, література і культура, та випускати видання українською мовою;

поліпшити навчально-методичне забезпечення закладів освіти області різних типів з метою вивчення державної мови;

стимулювати вивчення української мови учнями, студентами та іншими категоріями населення області;

сприяти громадським ініціативам щодо поширення і популяризації української мови;

популяризувати регіональну україномовну книгу;

підтримати культурне розмаїття, розвиток міжнародного культурного співробітництва в області;

формувати різнобічно та гармонійно розвиненого, національно свідомого, високоосвіченого громадянина України;

сформувати серед населення області сприйняття української мови як елемента національної безпеки.

5. Фінансове забезпечення Програми

Фінансування заходів, визначених Програмою, здійснюватиметься у межах асигнувань обласного і місцевих бюджетів, а також за рахунок інших джерел фінансування, не заборонених законодавством України.

6. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація заходів, передбачених Програмою, покладається на структурні підрозділи облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, відповідно до компетенції, і підпорядковані їм заклади, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування (за згодою).

Контроль за виконанням Програми здійснюється департаментом освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації.

ПАСПОРТ

Програми розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки

Ініціатор розроблення Програми	Обласна державна адміністрація – обласна військова адміністрація
Підстава для розроблення Програми	Закони України „Про місцеві державні адміністрації”, „Про забезпечення функціонування української мови як державної”, Стратегія популяризації української мови до 2030 року „Сильна мова – успішна держава”, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 липня 2019 року № 596-р
Розробник Програми	Департамент освіти і науки, молоді та спорту обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації
Відповідальний виконавець Програми	Департамент освіти і науки, молоді та спорту обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації
Учасники Програми	Структурні підрозділи обласної державної адміністрації – обласної військової адміністрації, заклади освіти, культури і мистецтва, виконавчі органи місцевих рад (ТГ)
Строки виконання Програми	2023 – 2027 роки
Фінансове забезпечення Програми	Обласний і місцевий бюджети, інші джерела, не заборонені законодавством
Загальний обсяг фінансових ресурсів, необхідних для реалізації Програми	Заходи і завдання Програми реалізуються за рахунок коштів обласного бюджету у сумі 3409,0 тис. гривень та за рахунок інших джерел у сумі 534,0 тис. гривень

Директор департаменту освіти і
науки, молоді та спорту обласної
військової адміністрації

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ

ЗАВДАННЯ ТА ЗАХОДИ
з реалізації Програми розвитку та функціонування української мови як державної
в усіх сферах суспільного життя у Закарпатській області на 2023 – 2027 роки

Найменування завдання	Найменування заходів	Виконавці	Джерела фінансування	Прогнозований обсяг фінансових ресурсів для виконання завдання, тис. гривень	У тому числі за роками				
					2023	2024	2025	2026	2027
1. Зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації	Проведення зустрічей із сучасними українськими письменниками, у тому числі мовно-виховних заходів для дітей та молоді	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту	Обласний бюджет	15,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
	Проведення мистецьких конкурсів, фестивалів за участі громадських організацій, національно-культурних товариств, творчих спілок області	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту, виконавчі органи місцевих рад (ТГ) (за згодою), громадські організації (за згодою)	Обласний бюджет	300,0	50,0	55,0	60,0	65,0	70,0
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
			Інші джерела	140,0	20,0	25,0	30,0	30,0	35,0

2. Мотивування населення області до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проектів	Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній серед населення щодо важливості і актуальності вивчення та використання української мови в повсякденному житті, публічній та приватній сферах	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації							
	Проведення комплексу заходів з нагоди відзначення Дня української писемності та мови	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту							
	Здійснення в закладах освіти, культури і мистецтва області культурно-просвітницьких заходів, що висвітлюють значення української мови як скарбниці історії українського народу, важливого засобу державотворення й суспільного поступу	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту, громадські організації (за згодою)							
	Участь учнів та студентів закладів освіти області у всеукраїнських заходах у сфері національно-патріотичного виховання, у міжнародних й всеукраїнських мовно-літературних конкурсах ім. Тараса Шевченка та Петра Яценка, науково-дослідницьких роботах Малої академії наук України, олімпіадах з української мови і літератури, історії, спрямованих на популяризацію української мови	Департамент освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	280,0	50,0	55,0	55,0	60,0	60,0
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
			Інші джерела						

	Проведення науково-практичних конференцій, семінарів, тренінгів, засідань за круглим столом із питань розвитку української мови для зміцнення національної ідентичності, збереження національної культури, традицій, звичаїв, історичної пам'яті та забезпечення її подальшого функціонування як державотворчого чинника української нації	Департамент освіти і науки, молоді та спорту облдерж-адміністрації – обласної військової адміністрації, громадські організації (за згодою)	Обласний бюджет	60,0	10,0	10,0	10,0	15,0	15,0
			Інші джерела	29,0	5,0	5,0	5,0	7,0	7,0
	Проведення заходів з популяризації читання, творчості українських письменників, у тому числі закарпатських	Департамент культури, національностей і релігій облдерж-адміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	У межах передбачених асигнувань					
3. Формування цілісного національного інформаційно-культурного простору	Поповнення фондів публічних бібліотек кращими творами національної та світової художньої літератури, довідковими, науково-популярними виданнями з різних галузей знань, виданих українською мовою	Департамент культури, національностей і релігій облдерж-адміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	400,0	90,0	90,0	100,0	100,0	120,0
			Інші джерела						
	Створення в бібліотеках, музеях області постійно діючих книжкових виставок, тематичних стендів, переглядів літератури	Департамент культури, національностей і релігій облдерж-адміністрації – обласної військової адміністрації		У межах передбачених асигнувань					
	Сприяння проведенню мовно-виховних заходів (театралізованих мовних свят, ранків, виховних годин тощо), які слугуватимуть вихованню шанобливого ставлення до української мови, формуванню в учнів почуття патріотизму	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту, громадські організації (за згодою)		У межах передбачених асигнувань					

	Висвітлення в державних друкованих та аудіовізуальних засобах масової інформації актуальних питань розвитку і функціонування української мови та завдань щодо піднесення її престижу	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації							
4. Розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення української мови (зокрема дистанційних та онлайн-курсів) для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови	Відкриття мережі курсів з вивчення української мови (зокрема дистанційних та онлайн-курсів) для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі	Департамент освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, Закарпатський інститут післядипломної педагогічної освіти, державний вищий навчальний заклад „Ужгородський національний університет” (за згодою)							
	Упровадження механізму забезпечення поглиблення знань з української мови та її використання у процесі виконання державними службовцями посадових обов’язків	Виконавчі органи місцевих рад (ТГ) (за згодою)	Місцевий бюджет	У межах передбачених асигнувань					
	Організація активностей з надання допомоги в опануванні державної мови (розмовні клуби, заняття для дорослих і дітей тощо)	Департамент культури, національностей і релігій облдержадміністрації – обласної військової адміністрації,	Обласний бюджет						

		виконавчі органи місцевих рад (ТГ) (за згодою); Закарпатська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Ф. Потушняка; Закарпатська обласна бібліотека для дітей та юнацтва	Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
5. Покращення якості викладання державної мови	Забезпечення закладів освіти навчальною, пізнавальною і художньою літературою українською мовою	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: культури, національностей і релігій; освіти і науки, молоді та спорту, управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	530,0	90,0	100,0	110,0	110,0	120,0
			Інші джерела	150,0	25,0	25,0	30,0	30,0	40,0
	Поліпшення навчально-методичного забезпечення кабінетів української мови та літератури закладів області	Департаменти: освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	930,0	150,0	150,0	210,0	210,0	210,0
	Забезпечення підтримки авторських колективів з питань розроблення допоміжних навчальних матеріалів, робочих зошитів, навчально-методичних посібників з української мови та літератури, хрестоматій, додаткової літератури тощо	Департаменти: освіти і науки, молоді та спорту облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет	640,0	90,0	100,0	150,0	150,0	150,0
			Інші джерела	215,0	30,0	35,0	50,0	50,0	50,0

	Розширення мережі літніх мовних таборів з вивчення української мови і літератури, народознавства, звичаїв, традицій, обрядів із метою задоволення національно-культурних потреб здобувачів освіти, що є представниками національних меншин	Виконавчі органи місцевих рад (ТГ) (за згодою)	Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
	Поліпшення вивчення української мови у закладах загальної середньої освіти з навчанням мовами національних меншин та в місцях розміщення вимушено переміщених осіб	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації							
6. Подальша підтримка книговидавничої справи українською мовою	Забезпечення видання українською мовою книг, друкованої продукції про нематеріальну культурну спадщину; з історії та сьогодення духовного, культурно-мистецького життя Закарпаття та творчості провідних митців краю; етнографічної, краєзнавчої тематики	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет						
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
			Інші джерела						
	Промоція та популяризація регіональної україномовної книги шляхом проведення книжкових виставок та/або ярмарок тощо	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю; департамент культури, національностей і релігій облдержадміністрації – обласної військової адміністрації	Обласний бюджет						
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
			Інші джерела						
7. Створення умов для підвищення обізнаності громадян про порядок застосування норм	Інформування споживачів (створення і розповсюдження відеороликів, виступи на ТБ, на радіоканалах тощо), продавців товарів, надавачів послуг та виконавців	Управління інформаційної діяльності та комунікацій з	Обласний бюджет	У межах передбачених асигнувань					

законодавства про державну мову в усіх соціальних сферах	робіт щодо нормативного врегулювання питання використання державної мови у відповідних сферах суспільного життя	громадськістю облдержадміністрації – обласної військової адміністрації, виконавчі органи місцевих рад (ТГ) (за згодою)	Місцеві бюджети						
8. Підтримка ініціатив, спрямованих на популяризацію та вивчення української мови за кордоном	Сприяння національно-культурному розвитку українців, які проживають за межами України	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: освіти і науки, молоді та спорту; культури, національностей і релігій	Обласний бюджет	64,0	10,0	12,0	12,0	15,0	15,0
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
	Організація обміну досвідом, участь у різнопланових освітньо-мистецьких заходах з метою популяризації української мови і традицій	Департаменти облдержадміністрації – обласної військової адміністрації: освіти і науки, молоді та спорту; культури, національностей і релігій	Обласний бюджет	90,0	15,0	15,0	20,0	20,0	20,0
			Місцеві бюджети	У межах передбачених асигнувань					
РАЗОМ за Програмою:				3943,0	638,0	680,0	845,0	865,0	915,0
у тому числі:			Обласний бюджет	3409,0	558,0	590,0	730,0	748,0	783,0
			Інші джерела	534,0	80,0	90,0	115,0	117,0	132,0

**Директор департаменту освіти і науки,
молоді та спорту обласної військової
адміністрації**

Мар'яна МАРУСИНЕЦЬ